

ΤΑΚΗ ΚΟΥΦΟΠΟΥΛΟΥ ΤΟ ΤΕΛΟΣ

Θάνατος παῖς ἐστὶ παίζων, πεσσεύων·

2012

ΤΟ ΤΕΛΟΣ

Μόλις συμπλήρωσα και την τελευταία σελίδα. Εν γνώσει του κινδύνου, βέβαια. Όλες οι τελευταίες σελίδες γράφονται με μεγάλο κίνδυνο γιατί πρέπει να δεχτείς ότι η ωραία αυτή ιστορία τελείωσε εδώ, ότι κάθε ενέργειά της λειτούργησε αποκαλυπτικά, ότι τώρα δεν είσαι όπως όταν άρχισες το βιβλίο, και ότι για ένα διάστημα θα μπορείς να κοιμάσαι χωρίς εφιάλτες και υπνωτικά χάπια. Ο κίνδυνος είναι να έχεις κάνει λάθος στη συνταγή και τα συμπτώματα να εμφανιστούν σε λίγο, εντονότερα

Τέλος πάντων η τελευταία σελίδα γράφτηκε, την έβαλα κι αυτήν επάνω στο σωρό. Μένει να σχεδιάσω το εξώφυλλο, άλλη μεγάλη περιπέτεια κι αυτή, το χρώμα, η θέση και τα γράμματα του τίτλου, ο κολοφώνας και τα αυτιά που δεν προδίδουν το περιεχόμενο –τα σκληρά εξώφυλλα το ευνοούν.

Το βιβλίο βγήκε μεγάλο. Τετρακόσιες περίπου σελίδες. Το κοιτάζω πάνω στο γραφείο. Φαίνεται όμορφο σαν δέμα. Το γυρίζω απ' την καλή –η πρώτη του σελίδα. Από πού άρχισε και πού τελείωσε. Και τι καιρός ανάμεσά τους. Πόσες δημιουργίες σχέσεων, πόσες αποκαλύψεις γεγονότων, πόσες διαγραφές ιδεών, σχέσεων προσώπων και πραγμάτων...

Πέρασε ήδη ένας χρόνος με άλλες αναζητήσεις κι έρωτες, ώστε να μη θυμάμαι πια τίποτα. Και τώρα που ξανάναψε το τζάκι, η λυδία –πάντα– λίθος: η δοκιμασία της πυράς.

Ένα βιβλίο έχει ενδιαφέρον μόνο όσο γράφεται. Και όχι για αυτά που αναφέρονται αλλά για αυτά που συμβαίνουν ενόσω αυτά αναφέρονται. Το κείμενο είναι το αποτύπωμα που μένει. Και η δύναμή του ελέγχεται από το αν μπορεί να αναπαραγάγει όχι τα αισθήματα ή τα νοήματα αλλά τα ίδια τα γεγονότα, και συνεπώς να δημιουργήσει καινούργια αισθήματα και νοήματα και γεγονότα.

Η διαδικασία είναι γνωστή. Κάθισα στο χαμηλό σκαμνί μπροστά στο αναμμένο τζάκι. Σε μια καρέκλα αριστερά έβαλα το δέμα, πήρα το πρώτο επεισόδιο, το διάβασα –όπως πάντα, δύο φορές– τη μία μέσα μου την άλλη φωναχτά και περίμενα. Πέρασε ένα τέταρτο, πέρασαν είκοσι λεπτά και δεν συνέβη απολύτως τίποτα. Ούτε φωνή ούτε ακρόαση. Το έριξα λοιπόν στη φωτιά. Πήρα μετά το δεύτερο επεισόδιο, το διάβασα κι αυτό, περίμενα, εδώ ακούστηκαν κάτι ψίθυροι, οπότε άρχισε η συνηθισμένη δουλειά με το μπλάνκο: σβήνεις λέξεις, αράδες, παραγράφους ολόκληρες και ό,τι μένει, ο ψίθυρος (έστω και λίγες λέξεις) το απιθώνεις σε μια καρέκλα δεξιά.

Πολύ αργά σταμάτησα, κατάκοπος. Καμένες σελίδες τριάντα.

Μετατίθεσαι, μου είπαν, και μου έδωσαν το φύλλο οδοιοπορίας. Ε, καλά, δεν είναι η πρώτη φορά. Ανοίγεις το σάκο, τον φέρνεις στην άκρη του τραπεζιού, σέρνεις με την παλάμη ό,τι υπάρχει επάνω και τα ρίχνεις μέσα, –μαζί και τα ονόματα, τις χειρονομίες, τα αταχυδρόμητα γράμματα, τις υπογλώσσισες λέξεις, τις διαγραμμένες σημειώσεις κ.ά.–, έπειτα κρεμάς το σάκο στον ώμο και ξεκινάς, Γνωστά πράγματα.

Τώρα ο ουρανός έχει ξανοίξει, μπορείς να διακρίνεις πού είναι η λαβή και πού η ανοιχτή παλάμη, πού είναι το άρβυλο και πού το γυμνό πόδι, το μονοπάτι υπάρχει, δεν έχει ακόμη χορταριάσει.

Κι όπως κατέβαινα το πόδι μου πιάστηκε σε μια νάυλον κάλτσα (δηλαδή ό,τι είχε μείνει από αυτή), δίπλα σε μια μισοκαμένη σελίδα του Μανιφέστου. Μία ήταν, καμιά δεν ήταν. Συμβαίνουν αυτά, μη σας απασχολεί.

Στη μέση της πλαγιάς σταμάτησα να ξεκουραστώ. Στη μεγάλη καρυδιά (δυο ανθρώπινες αγκαλιές) ακριβώς εκεί που είχα κάποτε σταματήσει όταν ανέβαινα λαχανιασμένος, με τον κόκκινο ιδρώτα να στάζει από το μέτωπο. Είχα τότε ξαπλώσει ανάσκελα και κοιτάζοντας τα κλαδιά και τα φύλλα θυμήθηκα την εικόνα του παραθύρου μου στον κήπο, την Αγγε-

λική με δεμένο κότσο τα μαλλιά να ποτίζει (κι έπειτα όταν ήρθε ο καιρός και γλίτωσε και έφυγε στην άκρη του κήπου και φύτρωσε και μεγάλωσε πάντοτε απαστράπτουσα, μόνο με το αρχικό της πια πεζό), και πιο κοντά, κάτω απ' το πρεβάζι, τη Δάφνη, τη μελαχρινή κοπέλα, που πολύ την πίκρανα κι έχασε τ' άρωμά της και λέπτυνε, και τώρα ακουμπά δειλά στο τζάμι. Έμεινε στο συρτάρι μου, για χρόνια πολλά, ένα φύλλο ξερό και από τις δυο.

Το μονοπάτι εξακολουθούσε να κατεβαίνει, μέχρι το εγκαταλειμμένο χωριό. Τα σπίτια άδεια, οι πόρτες και τα παράθυρα μισάνοιχτα, ακουγόταν μόνο το νερό της πηγής που σιγοψιθύριζε στ' αυλάκι. Κάθισα σ' ένα πεζούλι και έγραψα το γράμμα. Είχα πολλά χρόνια να γράψω γράμμα και δυσκολευόμουν. Άλλωστε τι να γράψω;. Πού πήγαν όλοι αυτοί; Ποιος συντηρεί αχορτάριαστο το μονοπάτι; Ποιος πίνει απ' το νερό της πηγής; Ποιος σκουπίζει με την αφάνα το χώμα της σκηνής; Ποιος του έκλεισε τα γυάλινα μάτια; Πολλά, πάρα πολλά. Εντέλει έγραψα μόνο δύο λέξεις: «Σε φιλώ», δίπλωσα το χαρτί και το έβαλα στο φάκελο. Όνομα; Διεύθυνση; Δε βारीσαι... Πριν φύγω χτύπησα τρεις φορές την καμπάνα μήπως και σηκωθεί κάποιος...

Ανάμεσα σε δυο βουνά υπάρχει πάντα μια βαθιά χα-

ράδρα. Μέσα στη χαράδρα κυλά πάντα ένα ποτάμι. Όπου το ποτάμι είναι πλατύ δεν υπάρχει ελπίδα –είχε πει ο Κόλιας. Όπου το ποτάμι γίνεται στενό και απειλητικά ορμητικό έχεις ένα επιχείρημα. Αναβαίνει ο ένας στον ώμο του άλλου, και με το ένα το δύο το τρία, γέρνετε μπροστά και εσύ που είσαι ο πιο πάνω, στην κορυφή, βρίσκεσαι στην απέναντι όχθη. Οι ενδιάμεσοι, εις δικαίαν μνήμην.

Έφτασα στη μικρή πόλη απόγευμα καλοκαιριού. Άφησα σ' ένα δωμάτιο ξενοδοχείου το σακίδιό μου τα σουρωμένα φρύδια και τα σφιγμένα δάχτυλα και βγήκα στην πλατεία να ξανασάνω.

Η πλατεία ήταν ίδια με όλες τις άλλες. Άνθρωποι νέοι, που τρέφονταν με ληγμένες κονσέρβες ονείρων, περπατούσαν πάνω κάτω, άλλοι κάθονταν σε τραπέζια και ρουφούσαν κάθε τόσο από καλαμάκια τον άδειο τους χρόνο, άλλοι έψαχναν στα πεζοδρόμια για λίγης ώρας κάλπικο έρωτα.

Είχε πια σκοτεινιάσει όταν κάθισα στη ζεστή άμμο της έρημης ακρογιαλιάς και παρακολουθούσα το μισοφωτισμένο νερό της θάλασσας, άπνοο πια από τον ολοήμερο οργασμό, να πηγαινόρχεται αργά, γλύφοντας νοχελικά της κόκκους της άμμου, και στον ορίζοντα τον ήλιο ,ακόμα αχνιστό, μ' ένα σαρδόνιο χαμόγελο ικανοποίησης για την πυρπόληση της πόλης, να βυθίζεται στη θάλασσα, για άλλα θύματα σε άλλους τόπους.

Ξαφνικά άκουσα κούφια βήματα στην ξερή άμμο και αισθάνθηκα πως κάθισε δίπλα μου. Δεν μπορούσα να την δω ακριβώς στο φεγγαρόφωτο. Είμαι εθελόντρια νοσοκόμα, λέει, στο στρατιωτικό Νοσοκομείο, νυχτερινή βάρδια, αρχίζω σε λίγο. Εγώ μόλις ήρθα. Θα

μείνεις; Όχι φεύγω τα ξημερώματα με το τραίνο. Μου έβγαλε το πηλίκιο, το γύρισε ανάποδα, έβαλε μέσα και το δικό της δίκοχο, τα ακούμπησε δίπλα και τα σκέπασε με άμμο. Τα χέρια σου είναι μαλακά, λέει. Και τα χείλη της ήταν μαλακά, και ο λαϊμός της, και η κοιλιά της , και οι ρόγες της όρθιες.

Μείναμε έτσι ξαπλωμένοι, με το φως των αστεριών να τρεμοπαίζει στο γυμνό της δέρμα, με της κόκκους της άμμου να ζεσταίνουν την πλάτη μας, τα μπράτσα μας κολλημένα, τα δάχτυλα του ενός μπλεγμένα στα δάχτυλα του άλλου, ν' ακούμε κατανυκτικά το υμνητικό ψιθύρισμα του νερού της θάλασσας.

Μέχρι που το ρολόι κάποιας κοντινής εκκλησίας χτύπησε μισή. Τότε σηκώθηκε, ντύθηκε, ήρθε δίπλα μου, γονάτισε, με φίλησε στα μάτια κι έφυγε.

Το τραίνο.

Εντωμεταξύ το τραίνο ταξιδεύει ακάθεκτο. Το τραίνο δεν κάνει στάσεις αλλά αν τρέξεις μπορείς να το προλάβεις και να πηδήξεις μέσα του. Εγώ που ήμουν εκπαιδευμένος, δεν βρήκα πρόβλημα. Και μάλιστα με τη φόρα που είχα, συνέχισα το τρέξιμο περνώντας από το ένα βαγόνι στο μπροστινό του. Έπρεπε να φτάσω στο πρώτο, στον οδηγό να του δείξω το φύλλο με το προσδόκιμο να του πω πού θα κατέβω. Αλλά τα βαγόνια δεν τέλειωναν.

Μετά από χρόνια κατάλαβα, κάθισα στη θέση μου σε ένα κουπέ μι άρχισα κι εγώ να προσπαθώ να συντονίσω τους χτύπους της καρδιάς μου με τους χτύπους των τροχών στις ενώσεις των σιδηροτροχιών, όπως έκαναν και οι άλλοι. Άλλοτε πιο αργά, όταν ήταν ανήφορος, άλλοτε πιο γρήγορα στον κατήφορο. Μου είπαν πως αν το πετύχεις αυτό, τότε δεν χρειάζομαστε πια σιδηροτροχιές. Οι πιο παλιοί έλεγαν πως τότε δεν θα χρειάζομασταν ούτε το τραίνο. Θα ταξιδεύαμε μόνο με τους χτύπους της καρδιάς. Προς το παρόν προσπαθούμε, κρατώντας και την ενός λεπτού σιγή.

Κατά καιρούς πολλοί αρχίζουν και συζητούν για να μη γεράσουν. Με αμοιβαίες βέβαια υποχωρήσεις. Όσοι δεν συζητούν εκ πεποιθήσεως ή διαφωνούν

βγαίνουν και κυκλοφορούν στο διάδρομο. Πάνω κάτω. Αιωνίως.

Αυτός που κάθεται απέναντί μου δεν ενδιαφέρεται. Διαβάζει ένα χοντρό χρυσόδετο βιβλίο. Κάθε φορά που τελειώνει ένα φύλλο το σκίζει το τσαλακώνει στη χούφτα του χεριού του και το ρίχνει στο καλάθι. Όταν, μετά από καιρό, τα φύλλα τέλειωσαν και έμεινε μόνο με τα εξώφυλλα, οι άνθρωποι του τραίνου ήρθαν και τον πήραν.

Στο παράθυρο βουκολικές σκηνές πηγαίνουν προς τα πίσω. Μαζί και άνθρωποι που μας κουνούν μαντίλια. Ίσως να έχουν δίκιο.

Την πρώτη φορά που πέρασα από την τρίτη θέση, με τους πάγκους δεξιά και αριστερά, το παιδάκι έπαιζε σούρνοντας στο πάτωμα ένα πλαστικό αυτοκινητάκι και η μάνα του τού φώναζε κάθε τόσο μην απομακρύνεσαι. Τη δεύτερη φορά, μάνα δεν υπήρχε, το παιδάκι είχε γίνει άντρας, καθόταν στον πάγκο και συζητούσε με τους άλλους για τις προοπτικές και το μέλλον του τραίνου. Την τρίτη φορά, το παιδάκι ήταν ένας σιωπηλός γέρος, με το αριστερό του χέρι να στηρίζεται σ' ένα μπαστούνι και το δεξί να κρέμεται κατακόρυφα μετρώντας τις χάντρες ενός κομπολογιού. Πάγκοι πια δεν υπήρχαν, είχαν αντικατασταθεί

με δίδυμα καθίσματα, το ένα πίσω από το άλλο σε δύο σειρές, μία δεξιά και μία αριστερά. Έτσι οι άνθρωποι δεν ταξίδευαν πια στο πλάι αλλά κατά μέτωπον. Στο διάδρομο δεν επιτρεπόταν να παίζουν παιδιά γιατί εμπόδιζαν τις διαδηλώσεις.

Όταν γύρισα στο κουπέ μου και τα διηγήθηκα, η γηραιά κυρία με τις στήθοσακούλες είπε «αμ εγώ τα υποψιαζόμουνα αυτά», η κοπέλα που καθόταν στα γόνατα του φίλου της και του ρούφαγε το στόμα σταμάτησα για μια στιγμή είπε «ε, και λοιπόν;» και μετά συνέχισε. Μόνο ένας δάκρυσε.

Εντωμεταξύ το τραίνο ταξιδεύει.

Μερικοί αντιστέκονται, άλλοι πηδούν έξω οικειοθελώς. Τους εγγράφουμε στις δέλτους και τους τιμούμε κάθε τόσο.

Αφήσαμε το «Αλληλούια» για κείνους που επικαλούνται το παρελθόν.

Μου την έδειξε αλλά δεν τολμούσε: μία μυστική καταπακτή στο δάπεδο του τραίνου απ' όπου βγαίνεις στον άλλο κόσμο, αρραγής.

Ξαφνικά άκουσα φασαρία στο διάδρομο και κάποιος χτύπησε δυνατά την πόρτα του διαμερισμάτός μου «τρέξτε τρέξτε είναι ανάγκη».

Άνοιξα να δω τι συμβαίνει. Οι περισσότερες πόρτες και των άλλων διαμερισμάτων ήταν ανοιχτές, οι ένοικοι, άλλοι σκυμμένοι άλλοι έξω, κοίταζαν προς την πόρτα του διπλανού μου διαμερίσματος που ήταν κι αυτή ανοιχτή με ένα πλήθος να στριμώχνεται στο άνοιγμα και να κοιτάζει μέσα. Κάποιος με έπιασε απ' το μανίκι «ελάτε γρήγορα» και μ' έσυρε στην πόρτα –το πλήθος άνοιξε διάδρομο– «να τη» μου λέει.

Στο μακρύ τραπέζι ήταν στρωμένο ένα άσπρο κεντητό τραπεζομάντηλο. Στη μια κεφαλή τού τραπεζιού το ένα σερβίτσιο στην άλλη το άλλο, με τα πιάτα το βαθύ και το ρηχό και όλα τα μαχαιροπήρουνα για τη σούπα, το κυρίως φαγητό, το φρούτο το γλυκό. Τα ποτήρια κρυστάλλινα τα δυο κεριά αναμμένα. Μπροστά στο ένα σερβίτσιο καθόταν μια νέα γυναίκα, άγνωστη σε μένα, με την πλάτη στο ερεισίνωτο, τα χέρια σταυρωμένα στα πόδια, ακίνητη να κοιτάζει στην άλλη άκρη του τραπεζιού την άδεια καρέκλα.

«Προς θεού» μου είπαν και μ' έσπρωξαν από την πλάτη μέσα στο δωμάτιο. Δίστασα λίγο, έπειτα την πλησίασα, την ακούμπησα, ήταν ακόμη ζεστή. Άρχισα να της μιλώ προσπαθώντας να την πείσω.

Δεν κουνήθηκε, τα βλέφαρά της μάρμαρο, το βλέμμα της καθηλωμένο στην απέναντι καρέκλα. Πήγα πίσω

από την καρέκλα της και προσπάθησα να την σηκώσω. Αδύνατον, σαν να ζύγιζε έναν τόνο. Γύρισα προς την πόρτα που περίμενε το πλήθος και σήκωσα τους ώμους. Μου έκαναν νόημα να επιμείνω. Τότε μου ήρθε η ιδέα. Πήγα στην απέναντι μεριά του τραπεζιού και κάθισα στην καρέκλα.

Αυτό ήταν. Τα μάτια της ξαφνικά φωτίστηκαν, ανοιγόκλεισαν, το άσπρο δέρμα της ρόδισε, πετάχτηκε όρθια έτρεξε δίπλα μου, μού άνοιξε την πετσέτα και την έβαλε στα πόδια μου, «αμέσως» μου είπε και εξαφανίστηκε στο διάδρομο του διαμερίσματος. Στην πόρτα οι άνθρωποι χαμογέλασαν, έδιναν τα χέρια, ένα νεαρό ζευγάρι αγκαλιάστηκε σφιχτά. Σε λίγο εκείνη γύρισε κρατώντας την πορσελάνινη σουπιέρα. Την έβαλε στη μέση του τραπεζιού –παραμερίζοντας το μακρύ χασαπομάχαιρο– πήρε το πιάτο μου το γέμισε «όπως σου αρέσει με λεμονάκι μπόλικο» μου είπε, έβαλε και στο δικό της πιάτο και κάθισε απέναντι. Άρχισα να τρώω, η ψαρόσουπα ήταν θαυμάσια. Με κοίταζε με στοργή «δεν έβαλα μαϊντανό» μου είπε. Πράγματι δεν μπορούσα να αντέξω τον μαϊντανό, μου έφερνε αλλεργία. Έβαλα στο ποτήρι μου λίγο κρασί και δοκίμασα –ήταν μπρούσκο αυτό που πίνω. «Ναι» της λέω «αλλά το φρυγανισμένο ψωμί;». «Αχ η ανόητη, και το έχω έτοιμο». Πετάχτηκε μέσα και το έφερε. Τυλιγμένο, ζεστό. Μόλις τελείωσα τη σούπα άλλαξε τα πιάτα και έφερε την πιατέλα με το ψά-

ρι. Με σεργίρισε και περίμενε. «Ξέρεις καλά» της είπα «πως δεν τρώω το βραστό ψάρι σκέτο». Χτύπησε με την παλάμη το μέτωπό της «είμαι ηλίθια» είπε, έτρεξε πάλι μέσα και γύρισε με την μαγιονέζα. Περίμενα να καθίσει στη θέση της για να αρχίσω. Δεν κάθισε, στεκόταν όρθια δίπλα μου και με κοίταζε. Σκασίλα μου. Σκέπασα το ψάρι με μαγιονέζα και άρχισα να τρώω. Ήταν κι αυτό θαυμάσιο. Το είχε γαρνίρει, όπως πάντα, με βραστές πατάτες καρότα και σέλινο. «Σ' αρέσει;» μου είπε. «Ναι» της απάντησα. Μου έβαλε στο ποτήρι κι άλλο κρασί, έφερε πιο κοντά μου την τυριέρα και πισωπατώντας σιγά σιγά έφτασε στην πόρτα, κάτι ψιθύρισε στους άλλους, τους έσπρωξε έξω ελαφρά, βγήκε κι αυτή κι έκλεισε, αθόρυβα την πόρτα.

Τις επόμενες σελίδες τις διάβασα πολλές φορές, τις πήρα μαζί μου και στο κρεβάτι, αλλά δεν μπόρεσα να καταλήξω. Έλεγαν πως όταν αυτή έκλεισε την πόρτα, άρχισαν όλοι έξω να συζητούν μεταξύ τους χαμηλόφωνα, τους είπε ότι το ψάρι δεν έχει σημασία μπορεί να ήταν και κρέας, ο άλλος είπε βεβαίως το ψάρι έχει σημασία, το κρέας βγήκε πολύ μετά, η Αντιγόνη βεβαίωσε πως εκείνη δεν είχε μαγειρέψει τίποτα, και άλλα. Σε ένα μόνο συμφώνησαν πριν διαλυθούν για τα διαμερίσματά τους. Πως πρέπει να επιστρέψουν για το χασαπομάχαιρο.

Την Αδριάνη την γνώρισα σε μια υπαίθρια καφετέρια. Αύγουστος, ζέστη, όλοι είχαν πάει διακοπές, τάχα για να ξεκουραστούν, κι έτσι στην καφετέρια ήμασταν οι μόνοι πελάτες. Τα τραπεζάκια μας στο πλακόστρωτο αντικριστά, ο ήλιος ήταν ακόμη ψηλά, αλλά οι μεγάλες τέντες μάς προστάτευαν.

Ο καφές, και ο δικός μου και ο δικός της, συνοδεύονταν από ένα μπουλ με ένα μικρό κομμάτι κέικ, προσφορά, για διαφήμιση, της καφετέριας. Αμέσως μόλις έφυγε το γκαρσόνι, ένα περιστέρι, από αυτά που περπατούσαν τριγύρω, πήδηξε πάνω στο τραπέζι μου. Ήταν μικρό, στητό, με ένα γλυκό γκρίζο φτέρωμα που γυάλιζε από καθαριότητα λες και μόλις το είχαν πλύνει και δυο μαύρες χαντρίτσες για μάτια που καθώς γύριζε συνεχώς, υψωμένο και περήφανο το κεφάλι του σε κοιτούσαν τότε η μία πότε η άλλη. Δίσταζα να πάρω το ποτήρι με τον καφέ μήπως φοβηθεί και φύγει. Αλλά συνέβη ακριβώς το αντίθετο. Αντί να τρομάξει και να φύγει περπάτησε σταθερά, πλησίασε και τσίμπησε το κέικ. Ε, τότε δεν άντεξα, σήκωσα το άλλο χέρι μου και το έδιωξα.

Φεύγοντας όμως από το δικό μου τραπέζι πέταξε και κάθισε στο τραπέζι της Αδριάνης, όπου επαναλήφθηκε η ίδια σκηνή. Όταν το έδιωξε και εκείνη ξανα-

γύρισε πάλι σε μένα. Κοιταχτήκαμε, γελάσαμε, εγώ φώναξα το γκαρσόνι και του είπα να πάρει και από τους δυο μας το κέικ.

Έτσι άρχισε η σχέση μας.

Αυτή είναι η μία εκδοχή. Η άλλη είναι του Νοσοκομείου.

Ενώ δηλαδή όλοι, καθισμένοι γύρω μου περίμεναν, κοιτάζοντας μια εμένα και μια την οθόνη με τους χτύπους της καρδιάς, εκείνη μπήκε στο δωμάτιο με ένα ματσάκι παπαρούνες –υπήρχαν τότε– πλησίασε και το ακούμπησε στο στήθος μου. Όλοι γύρισαν και την κοίταξαν, τους ήταν άγνωστη, τους κοίταξε κι εκείνη, της ήταν άγνωστοι, έπειτα κοίταξε εμένα και μου χαμογέλασε. Όπως μου εξήγησε αργότερα, οι παπαρούνες ήταν για έναν φίλο της που είχαν φέρει την προηγούμενη μέρα, στο ίδιο κρεβάτι –έκτακτο και εκείνος περιστατικό με μια σφαίρα στο στήθος, όπως κι εγώ– έμεινε μαζί του μέχρι αργά και σήμερα ήρθε να τον δει, χωρίς να ξέρει ότι είχε πεθάνει τη νύχτα. Και πως μου έμοιαζε σαν δίδυμος αδελφός και αν δεν έβλεπε εκείνους τους ξένους γύρω μου θα νόμιζε πως ήμουν αυτός. Και ίσως πράγματι ήμουν.

Άλλες δέκα σελίδες που ρίχνονται στη φωτιά μια και δεν συνέβη τίποτα.

Βρέχει απ' το πρωί. Ή, μάλλον, βρέχει καιρό τώρα. Το νερό τρέχει ορμητικό στ' αυλάκια, τα ποτάμια στις αρτηρίες μας. Όλα έχουν μουλιάσει έχουν σαπίσει –και άντε τώρα να πετάξουν.

Γκουχ γκουχ ο ξανθός κατεβαίνει τη σκάλα. Είναι πολύ ξανθός με δυο ξεθωριασμένες γαλάζιες νυχτερινές χάντρες για μάτια. Όταν βγαίνει στο δρόμο βλέπει ότι ενώ θα έπρεπε να είχε ξημερώσει είναι ακόμη νύχτα. Δηλαδή τα φώτα του δρόμου είναι ακόμη αναμμένα, ο σκύλος κοιμάται κουλουριασμένος στη ρίζα του δέντρου και ο βοριάς έχει σταματήσει.

Γκουχ γκουχ. Όταν πια αρχίζει να ξημερώνει ο ξανθός βγάζει τους φακούς επαφής νυχτερινής όρασης και φαίνονται τα ωραία γαλανά του μάτια. Στριμώχνεται και μπαίνει στο λεωφορείο. Σε λίγο θα βάλει τα χέρια του να δουλέψουν για το φαγητό της σημερινής μέρας.

Η μελαχρινή κοπέλα έχει τελειώσει τη νυχτερινή της βάρδια και σε λίγο θα οριζοντιώσει τα πόδια της στο κρεβάτι να ξεκουραστούν.

Ο ξανθός και η κοπέλα κάθονται δίπλα, δεν γνωρίζονται, αλλά χαμηλά στο κάθισμα τα δάχτυλα της κοπέλας ακουμπούν τα δάχτυλα του ξανθού και μεταβιβάζουν το ρίγος.

Ξαφνικά ο σοβαρός κύριος πετάγεται όρθιος από το κάθισμά του φωνάζοντας εγώ πάντως θα κατέβω, τρέχει στην πόρτα του τραίνου, σπάζει με τον αγκώνα του το τζαμάκι της εσοχής που γράφει «Σήμα κινδύνου» και κατεβάζει τον μογλό. Όπως είναι φυσικό, το τραίνο δεν σταμάτησε και ο σοβαρός κύριος γύρισε στη θέση του.

Έπειτα τους έβαλαν στη σειρά (όπως είχαν επιλεγεί) τους οδήγησαν στην αίθουσα και τους κάθισαν στις καρέκλες. Η αίθουσα γέμισε. Μετά έφεραν τους άλλους της δεύτερης σειράς και τους κάθισαν στις ίδιες καρέκλες πάνω στους πρώτους, μετά τους τρίτους, τους τέταρτους, μέχρι που εκείνος που βρισκόταν μεταξύ των δύο στην έδρα και έμοιαζε αρχηγός είπε φτάνει.

Σηκώθηκε όρθιος και άρχισε να επιθεωρεί. Όλοι περιμέναν σιωπηλοί κι ακίνητοι.

Είπε, εκείνη με το κασκόλ να έρθει στην πρώτη σειρά, το παιδί δύο θέσεις δεξιά, η κυρία με την εσάρπα στη θέση της κοπέλας με το μαγιό, αυτός με την τραγιάσκα ν' αλλάξει με τον εαυτό του της επόμενης σειράς που φορά ημίψηλο και αυτός με τον άλλο εαυτό του της τελευταίας σειράς με τα σπορ παπούτσια, ο ηλικιωμένος με τον υποκείμενό του, η γηραιά κυρία να ανέβει πρώτη και πολλά άλλα. Η ατμόσφαιρα μεταβαλλόταν συνεχώς, οι σταγόνες κυλούσαν στα τζάμια, έφταναν στις μαρμάρινες ποδιές και χάνονταν στα χαρτομάντιλα. Αυτός που καθόταν στη δεξιά μεριά της έδρας τραβούσε πόζες.

Έπειτα ο αρχηγός κατέβηκε από την έδρα, και άρχισε να περπατά ανάμεσα στις σειρές –πίσω του ερχόταν αυτός με τη γομολάστιχα.

Όσοι κοιτούσαν κάτω δεν λαμβάνονταν υπόψη, το κορίτσι με το θαλασσινό βλέμμα μπήκε σε παρένθεση και η Αντιγόνη έγινε αντικείμενο.

Ανέβηκε στην έδρα και πήρε μια γενική άποψη.

Φταίνε τα εγκλητικά, είπε, και διέταξε κάποιες άλλες διορθώσεις.

(Ο γηραιός κύριος της τελευταίας σειράς έσκυψε στο αυτί του μπροστινού του και του ψιθύρισε. Εκείνος κούνησε αρνητικά το κεφάλι. Το παιδί –που είχε εντωμεταξύ μεγαλώσει- άνοιξε τον χαρτοφύλακα που είχε στα γόνατά του και σημείωσε την ημέρα και την ώρα.)

Οι πρώτοι χορηγοί που μπήκαν μέσα σούρωσαν τα φρύδια. Έψαξαν ανάμεσα στις σειρές, έσκυψαν κάτω απ' τις καρέκλες, έψαξαν ανάμεσα στις στρώσεις, κι έφυγαν για να ξανάρθουν.

«Με συγχωρείτε κύριε, μήπως μπορούμε να πυκνώσουμε τις καρέκλες γιατί κάνει ρεύμα».

Πράγματι, τώρα μπορούσαν να σφίξουν τα χέρια.

Είχε πια αρχίζει να σκοτεινιάζει και οι μετακινήσεις

συνεχίζονταν, όταν ένας έσκυψε στο διπλανό του και άρχισε να του ψιθυρίζει. Δυο τρεις έκαναν το ίδιο, σε λίγο το σούσουρο απλώθηκε σε όλη την αίθουσα για αρκετή ώρα, έπειτα σηκώθηκαν όλοι όρθιοι και απευθυνόμενοι στην έδρα άρχιζαν να φωνάζουν. Ο καθένας έλεγε τα δικά του, σε γενικές πάντως γραμμές επικαλούνταν λόγους ιστορικούς και μεταμοτέρνους, θυμήθηκαν τους αγώνες τους –αγώνες λόγου και αίματος–, τα πάθη τους –τις αλλοιώσεις, τις σιγήσεις τις διαγραφές–, το παρελθόν τους –πώς από μονοκύτταροι οργανισμοί εξελίχθηκαν σε αφηρημένες έννοιες–, τα μαρτύρια που πέρασαν από τις ανοησίες του καθενός, και τέλος την απόφασή τους να ρυθμίζουν πια την τύχη τους –που ήταν και τύχη όλου του κόσμου– μόνοι τους.

Αφού τελείωσαν τις διαμαρτυρίες, έτσι όπως ήταν όρθιοι, άρχισαν, σιωπηλά, αγνοώντας τις διαμαρτυρίες του αρχηγού, να αλλάζουν τώρα μόνοι τους θέσεις. Πτώματα αναστήθηκαν (δεν υπήρχε πια κανείς λόγος), πνεύματα αποκαταστάθηκαν μετά βαιών και κλάδων, μετανάστες –οικονομικοί και άλλοι– νομιμοποιήθηκαν σύμφωνα με το εγκληματικό σύστημα, καλές προθέσεις αναγνωρίστηκαν, θύματα φανατισμών ανασύρθηκαν και –με σύγχρονα κουστούμια– ανέλαβαν δράση, συγγενείς γνωστοί και φίλοι που έβλεπαν πάλι το φως αγκαλιάζονταν και φιλιόνταν.

Όταν φάνηκε πως όλα, όντας εύογκα, είχαν τακτοποιηθεί σεμνώς, όλοι κάθισαν αναπαυτικά, ακούμπησαν στα ερεισίνωτα και κοίταξαν στο φακό βγάζοντας τη γλώσσα έξω. Αυτός που καθόταν στην έδρα δεξιά από τον αρχηγό, με τη μηχανή έτοιμη, τράβηξε τη φωτογραφία.

Η σκηνή, με το ίδιο θέμα αλλά με διαφορετικά χρονικά και σκηνικά επεισόδια, επαναλήφθηκε πολλές φορές, ο δεξιός τραβούσε συνεχώς φωτογραφίες, μέχρι που εξαντλήθηκαν όλα τα φιλμ. Τότε, ο αρχηγός, που όλη την ώρα παρακολουθούσε τα συμβαίνοντα αποσβολωμένος, πήρε τα φιλμ, τα μονόγραψε και τα έδωσε σ' εκείνον που καθόταν δεξιά του. Αυτός τα τύπωσε σε πολλαπλά αντίγραφα, έγραψε τις αφιερώσεις και τα έστειλε με fax, e-mail και SMS.

Σε λίγο μπήκαν οι αποδέκτες με τραγούδια και χαρές. Το πατάρι ήταν ευρύχωρο, οι λατρευτικοί θαυμαστές συνωστιζόνταν, τα φλας αναβόσβηναν, τα συνεργεία της τηλεόρασης είπαν με το πέντε και άρχισαν να μετρούν ανάποδα, οι ρεπόρτερ ρωτούσαν αν προτιμάτε τις πατάτες βραστές ή τηγανιτές, ο αρχηγός μίλησε για την παγκοσμιοποίηση, την πολυπολιτισμικότητα, τα εμβληματικά παραπούλια και τα εμβόλιμα λάχανα και διάφορα τέτοια.

Η ζωή συνεχίζεται, οι αρχηγοί διαδέχονται ο ένας τον άλλον, με τις ίδιες δάφνες και τα ίδια παράσημα,

ενώ αυτοί που κάθονται στις καρέκλες απολαμβάνοντας την παγκοσμιοποίηση και την πολυηλιθιότητα, εξακολουθούν, κάθε φορά, να τους ποζάρουν πάντοτε με τη γλώσσα έξω.

Επί τέλους, το σπίτι ξημέρωσε μια λαμπερή ανοιξι-
ακή μέρα. Ο ήλιος σηκώθηκε πλυμένος, έτοιμος, τα
εξώφυλλα έτριξαν καθώς τα χάιδεψε και άνοιξαν να
τον υποδεχτούν.

Γαλατάς δεν πέρασε –τα γάλα είχε πια πολλά λιπαρά.
Πέρασε μόνο ο άνθρωπος που πουλάει γλάστρες και
χώμα

–Έχω χώμα ελαφρύ.

Αγοράσαμε μερικούς σάκους για ώρα ανάγκης.

Το πρωί, αφού πλύθηκα και χτενίστηκα , φόρεσα το καλό μου κουστούμι και το ευγενικό μου πρόσωπο έτοιμος για την επίσκεψή μου σε μια Δημόσια Υπηρεσία. Η κλήση που είχα πάρει έλεγε για προσωπική σας υπόθεση. Εγώ δεν έχω πια προσωπικές υποθέσεις, αλλά θεώρησα πως η φράση ήτα τυπική, για γενική χρήση. Πήρα το μοβ λεωφορείο, που πηγαίνει προς αυτή την κατεύθυνση και κατέβηκα στη στάση που έγραφε Δημόσια Υπηρεσία. Το κτίριο ήταν άψογο. Ψηλό, λεπτό χωρίς παράθυρα μια και έχει εσωτερικό φως. Με εξυπηρέτησε μια κοπέλα με σκούρες θηλές. Πολύ ευγενική. Μου ζήτησε μόνο τον βιομετρικό μου αριθμό και το χρώμα των σεντονιών μου. Της τα είπα. Τότε μου είπε συγνώμη έγινε κάποιος λάθος, η κλήση δεν αφορούσε εμένα, και με την ευκαιρία μού έδωσε μερικές ασκήσεις για το αριστερό μου χέρι που είναι πιο κοντό από το δεξί, μετά μου είπε να 'στε καλά, με ασπάστηκε την ασπάστηκα και έφυγα.

Το έχω παρατηρήσει και άλλη φορά. Αυτά τα Δημόσια κτίρια τα χωρίς παράθυρα που βλέπουν προς το εσωτερικό τους, με δικό τους φως, έχουν μια φυσική ευγένεια. Σε μια διάλεξή μου στον Σύλλογο των Μηχανικών είχα αναπτύξει την ιδέα να ακολουθήσουμε την ίδια διάταξη, όχι μόνο στα Δημόσια κτίρια αλλά και στα κτίρια διαμερισμάτων αλλά δεν συμ-

φώνησαν όλοι. Άλλοι είπαν πως έτσι στερούμε το ανθρώπινο δικαίωμα της επαφής με τη φύση (λες και έξω απ' το παράθυρο είναι η φύση), άλλοι ότι δεν θα μπορούμε να επικοινωνούμε με την οικογένεια του απέναντι παράθυρου με τα τηλεσκόπια κ.ά. Υπήρξαν και οι υποστηρικτές των ομαδικών τάφων μια και η γη δεν επαρκεί.

Πάντως εγώ είχα επηρεαστεί από την ευγένεια της κοπέλας και τείνω να πιστέψω –και οι εμπειρίες μου συνηγορούν– ότι οι κοπέλες με σκούρες θηλές είναι ευγενικές. Γι' αυτό και όταν συναντήσω κάποια και που μου αρέσει, είτε στο δρόμο είτε σε κλειστούς χώρους, κοιτάζω πρώτα της θηλές της κι έπειτα την πλησιάζω. Βέβαια καμιά φορά χάνω ευκαιρίες Όπως προχτές, με μια πολύ όμορφη κοπέλα που ήθελε να βγούμε έξω μαζί, αλλά είχε θηλές ανοιχτόχρωμες.

Το βράδυ, στο πάρτι του φίλου μου, διάλεξα μια κοπέλα πάλι με σκούρες θηλές. Χορέψαμε, ήπιαμε κι έπειτα βγήκαμε στον κήπο και αρχίσαμε να μιλάμε ελεύθερα μια και ήταν σκοτάδι. Μου είπε πως ζει μόνο τη νύχτα, ολόκληρη την ημέρα κοιμάται για να μη βλέπει. Μόλις σκοτεινιάσει πηγαίνει στο πολυκατάστημα που δουλεύει, αρχίζει το νυχτερινό της εξάωρο και όταν τελειώσει γυρίζει τα μαγαζιά κάνει τα ψώνια της, πηγαίνει σε κανένα κινηματογράφο, ή γυρίζει σπίτι της διαβάζει ή γράφει το ημερολόγιό

της. Όταν αρχίζει να φωτίζει πέφτει στο κρεβάτι. Όποιες νύχτες έχει ρεπό, όπως σήμερα, διασκεδάζει σε κανένα πάρτι ή σε μπαρ. Εγώ της είπα δουλεύω την ημέρα –έχω συνηθίσει να βλέπω– αλλά τη νύχτα δεν μπορώ να κοιμηθώ γιατί έρχονται εκείνοι, και πρέπει συνεχώς να σηκώνομαι να βγάζω τα μουσκεμένα σεντόνια και να στρώνω στεγνά. Εκείνη μου είπε πως η νύχτα είναι πιο αγνή από τη μέρα και κάτι άλλο φταίει. Της είπα τότε, επειδή φαινόταν καλό κορίτσι, να έρθει αύριο, μετά τη δουλειά της, σπίτι μου να κάνουμε το πείραμα. Δέχτηκε ευχαρίστως.

Την περίμενα κατά της δύο τη νύχτα, που σχόλαγε, αλλά έφτασε της δώδεκα. Μου είπε πως προφασίστηκε ότι είχε κάποια δουλειά και έφυγε απ' το πολυκατάστημα νωρίτερα. Ήπιαμε ένα ποτό, μετά εγώ έπεσα στο κρεβάτι να κοιμηθώ, εκείνη πήρε μια καρέκλα και κάθισε δίπλα να προσέχει.

Ξύπνησα ξαφνικά από τα σκουντήματα. Τους είδες; της λέω. Όχι, μου λέει, δεν είδα τίποτα. Μα πώς, της λέω, ήταν όλοι εδώ. Καλά, μου λέει, σήκω τώρα ν' αλλάξουμε τα μουσκεμένα σεντόνια. Αλλάξαμε τα σεντόνια και της ζήτησα να κάνουμε ακόμη μια δοκιμή. Ναι, μου λέει, αλλά μια άλλη μέρα, τώρα αισθάνομαι κουρασμένη και θέλω να κοιμηθώ. Έβγαλε τα ρούχα της δουλειάς και γυμνή ξάπλωσε δίπλα μου

ανάσκελα, με το σεντόνι μέχρι το λαιμό. Ήταν τέσσερις το πρωί.

Το ξυπνητήρι μου με ξύπνησε στις επτά, όπως πάντα. Σηκώθηκα προσεχτικά μην την ξυπνήσω. Ήταν ακόμη ανάσκελα, ακριβώς στην ίδια θέση που είχε πέσει. Οι θηλές της φαίνονταν όρθιες κάτω απ' το σεντόνι. Τα σεντόνια, στη θέση μου ήταν στεγνά. Φεύγοντας της άφησα ένα σημείωμα, μ' ευχαριστίες και όποτε θέλει να ξαναέρθει να επαναλάβουμε το πείραμα. Δεν ξαναήρθε ούτε τηλεφώνησε ποτέ.

Δεν είχε περάσει πολύς καιρός, όταν μου ήρθε πάλι νέα πρόσκληση για προσωπική μου υπόθεση. Την έσκισα και την έριξα στο καλάθι, όμως μετά σκέφτηκα πως οι καιροί είναι δύσκολοι και πρέπει να τα έχουμε καλά με τις Δημόσιες Υπηρεσίες. Φόρεσα πάλι το κουστούμι, έκανα την ίδια διαδρομή και πήγα στην ίδια κοπέλα. Βέβαια, το ότι δεν με θυμόταν ήταν φυσικό, περνάει τόσος κόσμος κάθε μέρα. Μου έκανε όμως εντύπωση πως τώρα οι θηλές της ήταν ανοιχτόχρωμες. Της είπα ότι έρχομαι για δεύτερη φορά και ότι πάλι θα πρόκειται για λάθος αφού δεν έχω προσωπικές υποθέσεις. Μου ζήτησε πάλι τον βιομετρικό μου αριθμό και το χρώμα των σεντονιών μου, της τα είπα,. Τότε με θυμήθηκε μου ζήτησε πάλι συγγνώμη για το λάθος, εγώ την ευχαρίστησα για το

χέρι μου που πάει καλύτερα, πάλι ασπαστήκαμε και γύρισα να φύγω. Όμως η απορία με έτρωγε, γύρισα πίσω και την ρώτησα για τις θηλές της. «Α, μου λέει, δεν έχω πια θηλές. Τις αφαίρεσα μαζί με όλες τις άλλες κρεατοελιές. Ήταν μια ασκήμια».

Η Αδριάνη παράγεται κατά συνείδησιν. Αντίθετα, η Χάρις ενδημεί. Κατά διαστήματα διαβάζει, κατά διαστήματα γράφει, κατά διαστήματα ερωτεύεται, κατά διαστήματα μονάζει, κατά διαστήματα διασκεδάζει, κατά διαστήματα πλήττει. Όταν όμως πλήττει το πλήγμα είναι θανατηφόρο.

Η Αδριάνη είναι πέρα από αυτά. Τα είχε κάποτε περάσει. Τώρα λειτουργεί.

Η Χάρις κοίταξε το ρολόι της. Της είχε πει στις δέκα και ήδη πλησίαζε έντεκα, σίγουρα πια δεν θα ερχόταν. Κι όμως εκείνος ήταν που είχε ζητήσει να συναντηθούν, και μάλιστα επίμονα. Του είχε αρνηθεί, ιδίως αυτή την ώρα του Γραφείου, άλλωστε δεν είχαν να πουν τίποτα, όμως εκείνος παρακαλούσε, μόνο ένα τέταρτο, να της δείξει κάτι και μετά θα γύριζε πίσω στο Γραφείο της.

Το γκαρσόνι πέρασε και την κοίταξε. Του παράγγειλε δεύτερο καφέ. Τώρα ήθελε εκείνη να τον συναντήσει, να τον βρίσει, και πριν προφτάσει να δικαιολογηθεί, να σηκωθεί και να φύγει.

«Να σου κάνω παρέα;»

Άλλος και τούτος πάλι. Με λιγδερό βλέμμα και κοτσάκι.

«Έχω ραντεβού, έξυπνε. Αλλά... αν θες περίμενε.»

Εκείνος μειδίασε και κάθισε πάλι στη θέση του στο διπλανό τραπέζι.

Το γκαρσόνι έφερε τον καφέ και ένα διπλωμένο χαρτί.

«Κάποιος το άφησε στο μπαρ και είπε να σας το δώσουμε».

Το άνοιξε νευρικά.

«Αγάπη μου, με συγχωρείς που σ' έστησα αλλά αισθάνομαι πως δεν μπορώ να σ' αντικρύσω. Ναι, ξέρω εγώ στο ζήτησα, αλλά τώρα μου είναι αδύνατον, περισσότερο μάλιστα που αυτά που έχω να σου πω δεν λέγονται εύκολα. Δεν έχω κανένα παράπονο από σένα, ήσουν πάντα ειλικρινής, θερμή, και με σπάνια καλοσύνη αφού παράβλεπες και εκείνη την σύντομη περιπέτειά μου. Όμως και αυτή η κατανόηση, η ανοχή, αλλά και η αγάπη και η φροντίδα είχαν πάντα ένα ύφος επιβολής κηδεμονίας και κυριαρχίας. Δεν ξέρω αν αυτό είναι αλήθεια αλλά εγώ έτσι αισθάνομαι. Δέσμιος και καταπιεσμένος. Σε βλέπω πάντα σαν ένα υπόδειγμα, ένα μέτρο. Ακόμη και όταν κάνουμε έρωτα, ακόμη και όταν βρίσκομαι στη δουλειά μου και συντάσσω ένα έγγραφο, ακόμη και όταν περπατώ στο δρόμο. Μέτρο αισθαντικότητας στο κρεβάτι, μέτρο ορθότητας στη δουλειά, μέτρο συμπεριφοράς και κίνησης στο δρόμο. Είτε παρούσα είτε όχι, πάντα επιστατείς, επιβλέπεις, ένα τυραννικό πρότυπο με το οποίο συνεχώς μετρίεμαι και απορρίπτομαι. Κάθε φορά, σε κάθε ενέρ-

γεία μου, σαν ένας μαθητής που περιμένει τη βαθμολογία του –άσχετο αν δεν την εκφράζεις– και που ποτέ δεν θα γίνει εφάμιλλος του δασκάλου του.»

«Δεν θάρθει;» Κι έσκυψε πάνω της.

«Σου είπα να περιμένεις.»

«Πήρα λοιπόν την απόφαση –παρότι σε αγαπώ και θα σε αγαπώ πάντα–, να μην σε ξαναδώ και αυτό ήταν που ήθελα να σου πω, από καιρό τώρα, αλλά δεν τολμούσα κοιτάζοντάς σε στα μάτια. Θέλω επιτέλους να απαλλαγώ από τα αόρατα δεσμά σου που με πνίγουν, να ζήσω ελεύθερος, με την αγουσιά μου, την ασχετοσύνη μου, τη σαχλαμάρα μου, τη τεμπελιά μου...»

Τσαλάκωσε το χαρτί και τόριξε στο τσαντάκι της, σηκώθηκε, τον άρπαξε από το χέρι και τον τραβούσε βίαια στην πόρτα.

«Καλά, καλά, έρχομαι...»

Μόλις βγήκαν έξω σταμάτησε ένα ταξί τον έσπρωξε μέσα μπήκε και αυτή δίπλα του.

«Πες την διεύθυνση» του είπε.

Όταν έκλεισε πίσω της η πόρτα του διαμερίσματος, προχώρησε βιαστικά, έφτασε δίπλα στο κρεβάτι κι άρχισε να βγάζει ένα ένα τα ρούχα της και να τα πετά με δύναμη στο πάτωμα.

«Μπράβο, έτσι σε θέλω. Με λένε Γιώργο, εσένα;»

Δεν του απάντησε. Γυμνή πια τράβηξε την κουβέρτα του κρεβατιού και την πέταξε στο πάτωμα, και πάνω της τα μαξιλάρια το πανωσέντονο και το κατωσέντονο. Μετά τον έγδυσε και τον ξάπλωσε ανάσκελα πάνω στο στρώμα απλώνοντας τα χέρια του δεξιά και αριστερά τεντωμένα. Πήρε από το πάτωμα το ένα σεντόνι το έστριψε σαν σκοινί το πέρασε μπουσουλώνοντας κάτω απ' το κρεβάτι και με της δύο άκρες του έδεσε τους καρπούς του σφιχτά, ώστε να μην μπορεί να τους κουνήσει.

«Βιτσιόζα ε;» Και καθώς έβλεπε τα στήθια της να κουνιόνται μπροστά στο πρόσωπό του ερεθιζόταν. Το ίδιο έκανε και με της αστραγάλους του αφού πρώτα του άνοιξε τα πόδια. Έπειτα ανέβηκε στο κρεβάτι, τον καβάλησε πίεσε το όρθιο πέος του προς τα πίσω ώστε ν' ακουμπήσει στην κοιλιά του, κάθισε πάνω του με όλο της το βάρος και άρχισε, ανέκφραστη, να τρίβεται μπρος πίσω. Εκείνος είπε «όχι έτσι, μέσα» εκείνη δεν απάντησε και εξακολούθησε να τρίβεται. Εκείνος σε λίγο τελειώνει εκείνη εξακολουθεί να τρίβεται. Εκείνος της λέει περίμενε μια στιγμή εκείνη δεν ακούει. Εκείνος τελειώνει για δεύτερη φορά, εκείνη εξακολουθεί να τρίβεται. Εκείνος διαμαρτύρεται της λέει πως πονάει. Σε λίγο φωνάζει αρχίζει να την βρίζει, εκείνη χωρίς να σταματήσει, σκύβει στο πάτωμα παίρνει το μαντίλι του λαιμού της και του το χώνει στο στόμα. Εκείνος αγκομαχά

μουγκρίζει προσπαθεί να κινηθεί εκείνη συνεχίζει. Ο κόλπος της έχει γεμίσει αίμα που έχει βάψει και το στρώμα. Όταν βεβαιώνεται πως εκείνος πια δεν κουνιέται, κατεβαίνει πηγαίνει στο μπάνιο πλένεται ντύνεται, γυρίζει στο Γραφείο της και συνεχίζει τη δουλειά της.

Η Χάρις ήταν καλό κορίτσι. Και ο Χρίστος –ο κάθε Χρίστος– καλό παιδί. Τέλος πάντων. Άφησα το επεισόδιο, ως δείγμα προς αποφυγείν.

Όταν ο γιος μου μεγάλωσε αρκετά και χρειάστηκε δικό του υπνόσακο –μέχρι τότε το κοιμίζαμε βέβαια στον δικό μας– του έδωσα, μεταξύ των άλλων συμβουλών, και εκείνη που μου είχε δώσει ο δικός μου πατέρας στην αντίστοιχη περίπτωση: «τη νύχτα να κλείνεις μέχρι πάνω το φερμουάρ, κυκλοφορούν πολλοί εφιάλτες». Θυμάμαι πως εγώ δεν ήξερα τότε τι είναι οι εφιάλτες και πολλά βράδια έμενα μέχρι αργά να ανεβοκατεβάζω το φερμουάρ παίζοντας κρυφτό με το φεγγάρι. Μέχρι που ένα βράδυ το φεγγάρι πήγε και κρύφτηκε πίσω από ένα σύννεφο, το σύννεφο έγινε πολύ μαύρο, μου έριξε βροχή και μου έκανε το πρόσωπο και τα μαλλιά –που ήταν έξω απ’ τον υπνόσακο– μούσκεμα. Έβαλα τότε τα κλάματα, ήρθε ο πατέρας μου, με σκούπισε, μου είπε απόψε δεν έριξε βροχή, ήταν εφιάλτης. Από τότε όταν έπεφτα να κοιμηθώ έκλεινα μέχρι πάνω το φερμουάρ, ακόμη και αν ήταν κατακαλόκαιρο και έκανε πολλή ζέστη. Φαντάζομαι πως ο γιος μου δεν θα πάθει κάτι παρόμοιο γιατί ξέρει τι είναι εφιάλτες από τη στιγμή που γεννήθηκε, τότε που με φώναξαν να τον δω, και μόλις έσκυψα πάνω του έμπηξε ένα σπαρακτικό κλάμα. «Εφιάλτης» μου είπε η νοσοκόμα και με τρα-

βηξε βίαια «έπρεπε να φοράτε μάσκα, στο θάλαμο των νεογνών μας φοράμε όλοι μας». Πάντως εγώ είχα υποχρέωση να τον κατατοπίσω στο θέμα αυτό, όπως και σε μερικά άλλα.

Η γέννηση του γιου μου μας ανάγκασε να μεταφερθούμε από το ανατολικό πεδίο στο δυτικό που είχε πολύ χόρτο. Οι άλλοι σύντροφοι...

«Το χάνουμε το παιδί» είπε η γυναίκα μου

νωρίς την άνοιξη οι υπνόσακοι κουκούλιασαν

στον υπνόσακο του καθενός χωρούσαν τρία βιβλία – ή, μια αγάπη.

Ένα ολόκληρο κεφάλαιο και δεν έμεινε τίποτα. Βλέπεις λογοτεχνία δεν είναι η έντεχνη έκθεση, για τρίτους, πραγμάτων που ξέρεις ή μπορείς να φανταστείς, αλλά η αναζήτηση, για σένα τον ίδιο, πραγμάτων που δεν ξέρεις και δεν μπορείς να φανταστείς. Στην πρώτη περίπτωση πρόκειται για ένα καταναλωτικό προϊόν, οι κανόνες είναι γνωστοί, διδάσκονται και στα σχολεία. Μύθος (ανάλογα με τη ζήτηση της εποχής) ανάπτυξη, επεισόδια, κορύφωση, κοινωνικό υπαρξιακό ή ψυχολογικό background, ατάκες αφορισμοί ερωτηματικά. Στη δεύτερη περίπτωση δεν είναι τίποτα γνωστό ούτε οι γραμματικοί και συντακτικοί κανόνες. Στην πρώτη οι αναγνώστες περιμένουν, είναι γραμμένοι συνδρομητές και συγκεντρώνονται στα εγκαίνια για την υπογραφή. Στη δεύτερη δεν υπάρχουν, ούτε νοούνται αναγνώστες. Είναι μια γνωστική διαδικασία για προσωπική χρήση.

Ακόμη δεν είχα σηκωθεί από το κρεβάτι όταν το τηλέφωνο του θυρωρού άρχισε να κουδουνίζει χωρίς σταματημό. Όταν το σήκωσα η φωνή του ακούστηκε βραχνιασμένη «τρέξτε γρήγορα υπάρχει βόμβα θα γίνει έκρηξη». Το μυαλό μου αυτόματα πήγε στη φάρσα. Η πολυκατοικία μας είναι ήσυχη, μικροαστική, με υπαλλήλους και μεροκαματιάρηδες. Δεν υπήρχαν επίσημα πρόσωπα, επιχειρηματίες, ή άλλοι μεγαλόσχημοι που θα μπορούσαν να γίνουν στόχος.

Εντούτοις, στο διάδρομο ακουγόταν μεγάλη φασαρία και φωνές. Άνοιξα την πόρτα και τους είδα. Άλλοι μισοντυμένοι, άλλοι με ρόμπες ή νυχτικά, χτυπούσαν την πόρτα του ασανσέρ ή κατέβαιναν τη σκάλα. Ήταν αλήθεια; Καθώς άρχισα να κατεβαίνω κι εγώ με έσπρωχναν τσάντες βαλίτσες κάποιος κρατούσε στην αγκαλιά του ένα μικρό χρηματοκιβώτιο. Στο ισόγειο βρήκα τον θυρωρό αναστατωμένο. «Να, κοιτάξτε», μου λέει, «βρήκα το χαρτί στην είσοδο, τηλεφώνησα στην αστυνομία». Ήταν μια σελίδα χειρόγραφη, μισοτσαλακωμένη. Επάνω πάνω έγραφε «Όλα είναι αναπόφευκτα, καθορισμένα. Η έκρηξη θα γίνει στις οχτώ το πρωί». Και κάτω, στο υποσέλιδο ο αριθμός σελίδας 122.

Μου ήρθε να γελάσω αλλά συγκρατήθηκα. Ήταν η σελίδα του τέταρτου κεφαλαίου μου. Χτες βράδυ αφού την διάβασα την ακούμπησα στο τραπέζι, έβαλα το σακάκι μου για μια βόλτα γύρω στο τετράγωνο

μήπως και αλλάξω διάθεση. Βγαίνοντας την πήρα μαζί μου και την ξανακοίταξα στο ασανσέρ. Ήταν καθορισμένα αλλά ήταν και αναπόφευκτα; Μήπως αναπότρεπτα; Ή μήπως –καλύτερα– αναπόδραστα; Βγαίνοντας από το κτίριο την τσαλάκωσα και την πέταξα στον κάδο των σκουπιδιών. Ήταν τόσο γεμάτος που το καπάκι δεν έκλεινε. Ίσως την φύσηξε τη νύχτα ο αέρας και την έφερε πίσω στην είσοδο του κτιρίου. Για σκέψου. Αυτή είναι λοιπόν η δύναμη της γραφής που μου έλεγε εκείνος ο σοφός δάσκαλός μου. Γράψε, μου έλεγε, τη σκέψη σου σε ένα χαρτί και πέτα το. Θα δουλέψει. Να λοιπόν που δούλεψε και μάλιστα ωραία.

Καθώς φώναζα τον θυρωρό να τον κατατοπίσω, έφτασε το περιπολικό της αστυνομίας. Σκέφτηκα, είναι καλύτερο να κατατοπίσω αυτούς. «Το και το», είπα στον αρχιφύλακα, «δεν υπάρχει θέμα». Εκείνος κοίταζε μια το χαρτί και μια εμένα. «Μα είναι πράγματι δικό σας;» «Ε, να» του λέω «σας εξήγησα». «Ξέρετε» μου λέει «εφόσον υπάρχει καταγγελία εμείς είμαστε υποχρεωμένοι να ψάξουμε το κτίριο». «Όπως νομίζετε» του είπα και ανέβηκα στο διαμέρισμά μου.

Όταν χτύπησε η πόρτα μου δεν παραξενεύτηκα. Το περίμενα. Μετά από τόση αναστάτωση δεν θα με άφηναν εύκολα ήσυχο.

«Σας ακούω» είπα στον αρχιφύλακα και στους δύο αστυφύλακες που τον συνόδευαν.

«Πρέπει να με ακολουθήσετε στο Τμήμα» μου λέει απότομα.

«Μα σας εξήγησα.»

«Και αυτό τι είναι;» μου φώναξε και μου έβαλε μπροστά στο πρόσωπό μου το δέμα ενώ συγχρόνως οι δυο αστυφύλακες με άρπαζαν απ' τα χέρια. «Και μην μου πείτε πως δεν ξέρετε τι είναι, ή πως και αυτό το φανταστήκατε και το έχετε γράψει σε άλλη σελίδα.»

Το δέμα ήταν μερικά μασούρια εκρηκτικού δεμένα με ταινία. Πάνω στην ταινία, πιασμένο ένα ρολόι.

«Όπως βλέπετε» και μου τόχωσε στα μάτια «ήταν ρυθμισμένο να εκραγεί στις οχτώ.»

«Πού το βρήκατε;»

«Εκεί που το βάλατε κύριε, στο υπόγειο, στο καλοριφέρ, δίπλα στη δεξαμενή του πετρελαίου.»

Άνοιξα την πόρτα. Ήταν η Αδριάνη.

Η Αδριάνη δένει τα μακριά πλούσια μαλλιά της κότσο. Το μέτωπό της είναι καθαρό όπως η θάλασσα. Τα μάτια της είναι λίγο λοξά και όταν σε κοιτάζουν νομίζεις ότι τους ανήκεις. Τα μήλα του προσώπου της προεξέχουν ελαφρά ίσως λόγω της μογγολικής της καταγωγής. Το γέλιο της, μόνο του, δικαιώνει την ύπαρξη αυτού του κόσμου.

Η Αδριάνη υπάρχει όσο την κοιτάξεις. Να κάθεται απέναντί σου με τον αγκώνα στο τραπέζι με τα δάχτυλα μπηγμένα στα μαλλιά. Να περπατά στον κήπο (γι' αυτό υπάρχει ο κήπος) να είναι ξαπλωμένη στην αμμουδιά (γι' αυτό υπάρχει η αμμουδιά) ...

Να με κοιτάξεις πάντα για να υπάρχουμε, μου έλεγε μετά.

Το πάρτι
Νύχτα Χριστουγέννων

Μου είχαν πει πως το πάρτι ήταν για τις δέκα το βράδυ αλλά στις εννιά και μισή βρήκα και τις δυο αίθουσες γεμάτες. Νέες και νέοι λικνίζονταν, επί τόπου, μόνοι τους, ο καθένας με ένα MP3 στη ζώνη και τα ακουστικά στα αυτιά, εδώ κι εκεί παρέες από δυο τρεις με τα ποτήρια στο χέρι συζητούσαν όρθιοι χαμηλόφωνα, άλλοι κάθονταν στο μπαρ κοιτάζοντας τον τοίχο. Απ' τα μεγάφωνα ακουγόταν η Λειτουργία των Χριστουγέννων του Αλεσάντρο Σκαρλάτι.

–Την περασμένη χρονιά, όπως θυμάμαι, οι νέοι σφάδαζαν, τα κορίτσια σπαρταρούσαν με τα χέρια τεντωμένα ψηλά, οι άκρες των δαχτύλων τους άχνιζαν. Ίσως όμως, και να μην ήταν έτσι–.

Στο βάθος διέκρινα τον φίλο μου τον Νίκο, σ' ένα μικρό καναπέ. Το ένα του χέρι κρατούσε το ποτήρι και το άλλο ήταν χωμένο βαθιά στα μπούτια μιας κοπέλας που καθόταν στον καναπέ δίπλα του. Η κοπέλα, ακίνητη, διάβαζε ένα βιβλίο. Πήρα μια καρέκλα, κάθισα κοντά του κι αρχίσαμε να τα λέμε. Πότε πότε περνούσε μπροστά μας ένα ζευγάρι σφιχταγκαλισμένο, σιγομιλώντας τρυφερά –πίσω τους έρχονταν τέσσερις κρατώντας ανοιχτή την κάσα.

Ο Νίκος μου διηγήθηκε το χτεσινό του όνειρο και μου ζήτησε να του πω τη γνώμη μου. Ήταν, λέει, μια

εικόνα από τα μικρά παιδικά του χρόνια. Μόλις είχε ξυπνήσει και η μάνα του τον πήγε στο νεροχύτη, τον ανέβασε στην καρέκλα, με το ένα της χέρι του έσκυψε το κεφάλι, με το άλλο άνοιξε το βρυσάκι, γέμισε τη χούφτα της με νερό και του έπλυνε το πρόσωπο. Έπειτα πήρε από δίπλα ένα πανί και τον σκούπισε. Τότε, λέει, ξαφνικά, μεγάλωσα γέρασα και πέθανα. Δεν ξέρω, του είπα, εγώ συνήθως βλέπω ένα χωράφι με αγριόχορτα, τσουκνίδες και γαϊδουράγκαθα.

Θα ήταν περασμένα μεσάνυχτα όταν η πόρτα άνοιξε με πάταγο και μπήκαν μέσα τέσσερα νέα παιδιά, δύο αγόρια δύο κορίτσια, με καλυμμένα πρόσωπα. Μας κοίταξαν, σχεδόν έναν έναν, μετά σήκωσαν τα περιστροφά τους και αυτοπυροβολήθηκαν.

Τότε η καπέλα του Νίκου έκλεισε το βιβλίο, σηκώθηκε, πήγε στο μεγάλο άνοιγμα που χώριζε τις δύο αίθουσες και έκλεισε τα δύο φύλλα της κουρτίνας. Στη μέσα αίθουσα έπαιζε ακόμη ο Αλεσάντρο Σκαρλάτι. Η δική μας ήταν μια γαλήνια θάλασσα. Στην επιφάνειά της επέπλεαν τα τέσσερα νέα παιδιά, ανάσκελα, με ακάλυπτα πρόσωπα, τα κορίτσια να κρατούν σφιχτά τα χέρια των αγοριών. Οι υπόλοιποι, κάτω στον πάτο, προσπαθούσαν να αναπτύξουν βράγχια.

Ποιος στήνει την ατμόσφαιρα μέσα στην οποία εγώ δεν υπάρχω;

Ποιος γράφει το κείμενο το οποίο εγώ αμφισβητώ;

Ποιος κινεί το χέρι μου που κρατά το μολύβι (ή, κινεί το χαρτί κάτω από τη μύτη του μολυβιού μου) εν αγνοία μου;

Τέλος, πώς εκτυπώνονται τα γράμματα πάνω στο χαρτί χωρίς καμιά συμμετοχή δική μου, του μολυβιού μου ή του χαρτιού;

Αλήθεια, μήπως και προϋπήρξαμε ως κείμενα; Και όλη μας η οδυνηρή πορεία είναι μια ασυνείδητη προσπάθεια να χειραφετηθούμε, να αποδράσουμε απ' αυτό; Ή, μήπως και τώρα υπάρχουμε μόνο ως κείμενο οπότε αναιρείται ο μύθος τα γεγονότα αλλά και η γραφή, ακόμη και ο καθένας μας ως πρόσωπο;

Η άλλη εκδοχή

Τώρα τρία σαλόνια συνεχόμενα. Οι μεταξύ τους συρτές πόρτες διάπλατες. Στα δύο ακριανά καναπέδες που βλέπουν προς το μεσαίο σαλόνι. Στους καναπέδες κάθονται ζευγάρια και συνομιλούν. Στους τοίχους ειδυλλιακές σκηνές από τη φύση. Πολλά ζευγάρια αποχαιρετιούνται χωρίζουν ο άντρας ή η γυναίκα σηκώνεται και αλλάζει με τον άντρα ή την γυναίκα άλλου καναπέ. Ένα ζευγάρι δεν μιλά δεν χωρίζει είναι ακίνητο. Εκείνη κάθεται λοξά στα πόδια του. Εκείνος έχει περάσει το χέρι του κάτω από την μπλούζα της και της κρατά το ένα στήθος. Δεν φυσάει δεν βρέχει.

Το μεσαίο σαλόνι είναι άδειο. Μόνο, στο κέντρο του, το φέρετρο. Οι τοίχοι γυμνοί απροφάσιστοι. Από την πόρτα του σαλονιού, μακριά σειρά ανθρώπων, μπαίνουν, με σταθερό βήμα, κάνουν κύκλο γύρω από το φέρετρο σιωπηλοί και ξαναβγαίνουν.

Οι συνομιλίες στους καναπέδες συνεχίζονται, άλλες σε ήπιο τόνο άλλες έντονες. Ξαφνικά κάποιος από τους καναπέδες σταματά να μιλά στη σύντροφό του, παίρνει το παιδί του από το χέρι και βαδίζοντας βιαστικά μπαίνει στο μεσαίο σαλόνι, σπρώχνει κάποιον απ' τη σειρά και παίρνει τη θέση του. Όταν φτάνει

στο φέρετρο σηκώνει το παιδί και το ξαπλώνει πάνω του. Έπειτα φεύγει βρίσκει ένα δέντρο και κρεμιέται. Η γυναίκα που έμεινε μόνη στον καναπέ κόβει με ένα ψαλίδι τα μακριά άχρηστα μαλλιά της. Το παιδί, με τον καιρό μεγαλώνει και μπαίνει μέσα στο φέρετρο.

Τα ζευγάρια χορεύουν σύγχρονους χορούς. Όταν καταρρέουν αντικαθίστανται από άλλα.

Το παιδί, άντρας πια, σε διαφορετική κάθε φορά ηλικία, σηκώνει από μέσα το αρθρωτό καπάκι, ανακάθεται στο φέρετρο και αρχίζει να μιλά. Οι καναπέδες ακούν, η σειρά εξακολουθεί να πορεύεται σιωπηλή. Εκείνος, μετά από χρόνια, τελειώνει, περιμένει ερωτήσεις, ερωτήσεις δεν γίνονται, ξαπλώνει πάλι και κλείνει το καπάκι.

Κάθε φορά που όλα τελειώνουν, ο οικοδεσπότης, σηκώνει τον δίσκο με τα σαλόνια και τον βάζει στο ψυγείο.

–Κυρία Κατίνα τι μαγειρεύετε σήμερα;

–Φασολάκια, φασολάκια.

–Εγώ δεν μαγειρεύω. Δεν υπάρχει λόγος. Ο άντρας μου έρχεται το βράδυ τρώει κοιμάται μεγαλώνει πεθαίνει. Ο γιός μου έρχεται το βράδυ τρώει κοιμάται μεγαλώνει πεθαίνει.

Άλλο κεφάλαιο από το οποίο πάλι δεν σώθηκε τίποτα. Όχι. Λογοτεχνία δεν είναι ό,τι συνέβη και περιγράφεται αλλά ό,τι πρόκειται να συμβεί χωρίς να περιγράφεται.

Στη σελίδα 348 κατέβηκα να αγοράσω τσιγάρα. Ήταν ήδη πολύ αργά, το χιόνι είχε στρωθεί για τα καλά, τα μαγαζιά είχαν κλείσει. Όμως αυτός που έχει το εμποράκι της γωνίας δεν κλείνει ούτε χειμώνες ούτε νύχτες ούτε γιορτές ούτε γεννήσεις ούτε θανάτους. Από αυτόν αγόραζα τα μολυβένια στρατιωτάκια μου, κι όταν καταργήθηκαν αυτά, τα κουρντιστά τανκς, κι έπειτα τα τηλεκατευθυνόμενα. Από αυτόν και τα πρώτα μολύβια, οι γομολάστιχες, τα τετράδια, οι πένες Χ και καμπουρίτσες, τα μελάνια, τα στυλό μελάνης, τα στυλό διαρκείας, μετά τα χαρτιά πολυγράφου, μετά τα τόνερ και τα χαρτιά εκτυπωτών. Από αυτόν τώρα και ο μεγεθυντικός φακός και οι απορροφητικές πάνες. Είχε πάντα – και έχει ακόμη– απ’ όλα τα είδη πρώτης ανάγκης. Ανάμεσά τους και παυσίπονα, λουμινάλ, λεξοτασίλ και ό,τι βγαίνει νεώτερο, καθώς και όπλα για οικιακή χρήση. Το τελευταίο που μου πούλησε έχει μέγεθος παλαιού κουτιού σπέρτων. Όπως γράφει στις οδηγίες χρήσεως, η σφαίρα του, αν και μόλις 5 χιλιοστά, περνά αστραπιαία από τον ένα κρόταφο στον άλλο, και μάλιστα χωρίς κρότο (οπότε δεν ενοχλείς τους γείτονες) αλλά ιδίως και χωρίς αίμα (οπότε δεν λερώνεις τα χαρτιά που έχεις μπροστά σου, ή το μαξιλάρι, ή το χαλί). Τον βρήκα καθισμένο μπροστά σε μια μικρή οθόνη να παίζει ένα ηλεκτρονικό παιχνίδι με UFO και να κραυγάζει κάθε φορά που έβρισκε το στόχο. Μιλήσαμε για την πολιτική κατάσταση και της διεθνείς εξελίξεις. Του είπα την άποψή μου και μου είπε τη δική του. Τον ρώτησα αν ξέρει καμιά γυναίκα

να μου καθαρίζει το σπίτι γιατί αυτή που έχω θα παντρευτεί ένα φίλο του εγγονού της και θα σταματήσει να δουλεύει. Μου είπε θα μου στείλει αυτήν που καθαρίζει το σπίτι της μαμάς του.

Με συνόδεψε στην έξοδο βοηθώντας με να μην σκοντάψω. Σταμάτησε στη γυάλα με της αγαπημένες καραμέλες μου, αυτές τις ροζ τις στριφτές σαν ελατήρια, πήρε μια και μου την έβαλε στο στόμα.

Όταν βγήκα έξω η παγωνιά με χτύπησε στο πρόσωπο. Κατέβασα τον σκούφο μέχρι τ' αυτιά και σήκωσα το κασκόλ μέχρι τη μύτη. Ησυχία, άπνοια, ο ουρανός ήταν κατασκότεινος αλλά το χιόνι ακτινοβολούσε. Στρίβοντας τη γωνία διασταυρώθηκα με έναν άλλο σκούφο και κασκόλ. Σταμάτησε δυο βήματα μπροστά μου.

«Πώς πάει η Ελένη; Την αδικείτε την αδικείτε...»

Εγώ, σ' ολόκληρο το βιβλίο δεν είχα γράψει πουθενά το όνομά της, για να την προστατέψω.

«Μα... ποιος είστε;» τον ρώτησα.

«Ε, καλά τώρα...» και με προσπέρασε.

- Ονειρεύσθε;
- Ονειρευόμαστε τακτικά

Θα ήθελα να μπορούσα να κατασκευάζω скаμνιά. Οτιδήποτε скаμνιά, δεν έχει σημασία –τα скаμνιά δεν αδημονούν, δεν διαμαρτύρονται, δεν αντιλέγουν. Σηκώνεσαι το πρωί ανοίγεις την πριονοκορδέλα και τον τόρνο. Ξαπλώνεις τη νύχτα ήρεμος με την εικόνα του καινούργιου скаμνιού.

Κι όμως εκείνη με περίμενε χρόνια στην εξώπορτα, την ίδια μέρα, την ίδια ώρα, κρατώντας ένα λουλούδι. Το λουλούδι άλλαζε με την εποχή και της ρυτίδες αλλά εκείνη εκεί, όρθια, ακουμπώντας τον ώμο στην κάσα της πόρτας, με το κρύο, με τη ζέστη, με τον αέρα, με την βροχή.

Κι όταν κάποτε αποφάσισα να έρθω και στάθηκα απέναντί της και με είδε, τότε γύρισε το κεφάλι της αλλού και μου είπε πως δεν ήμουν εγώ. Και πως θα έπρεπε να φύγω και να ξαναγυρίσω όταν θα είμαι εγώ.

Μάταια προσπάθησα να την πείσω θυμίζοντάς της την πρώτη μας συνάντηση το αυγουστιάτικο βράδυ στην έρημη ακρογιαλιά με τα γυμνά μας σώματα στην ζεστή άμμο, έπειτα με το μικρό της διαμέρισμα εκείνη ξαπλωμένη μπρούμυτα στο κρεβάτι με το κεφάλι της παλάμες να εξομολογείται κι εγώ δίπλα στο τραπεζάκι να καταγράφω

όταν το βλέμμα σου μάζεψε τα κομμάτια και με συνέθετε

και το χέρι σου μ' έσπρωχνε στο λιβάδι με τις αθέριστες λέξεις, να διαλέξω

αφήνοντας το υγρό σου όνειρο να βρέχει το μαξιλάρι

.....
.....

με τα ακουμπημένα κεφάλια μας μέσα στη ζωγραφιστή λουλουδένια γιρλάντα του πλανόδιου φωτογράφου, με την ανοιχτή αχιβάδα που κρύψαμε στην τρύπα του θαλασσινού βράχου για να την βρούμε όταν γεράσουμε...

Μάταια.

Χάιδεψα τα γκριζαρισμένα της μαλλιά το μισορυτιδιασμένο της πρόσωπο και της υποσχέθηκα πως θα γυρίσω όταν θα είμαι εγώ.

Κι εκεί που συζητούσαμε ωραία και καλά να σου κι έρχεται και στρογγυλοκάθεται στην άδεια θέση του τραπεζιού ο Θάνατος.

Κοιταχτήκαμε έκπληκτοι. Το θέμα μας ήταν η τιμή των σπύριτων και των τσιγάρων που ανεβαίνουν, διεθνώς. Και βέβαια σπύριτα πια δεν υπάρχουν, έχουν αντικατασταθεί με τους αναπτήρες, και τα τσιγάρα είναι υπό διωγμών αλλά εμείς συζητάμε πάντα και για θέματα παρελθόντα ή ανύπαρκτα.

«Μα εσύ είσαι εκτός θέματος» του είπε κάποιος.

Εκείνος χαμογέλασε

«Εγώ είμαι πάντα εντός θέματος» απάντησε.

Ήταν λεπτός, ωραίος, μελαχρινός, πάντα τριάντα τριών ετών –θα επιμείνω πάλι σ’ αυτό– μ’ ένα κουστούμι γκριζο –ποτέ μαύρο–, πουκάμισο άσπρο κολαριστό, ανοιγμένο στο λαιμό και, γενικά ένας νέος που θα θελες να τον έχεις παιδί σου.

Τι ζητούσε λοιπόν τώρα αυτός; Και μάλιστα έτσι ξαφνικά; Δόξα τω θεώ, από υγεία, ήμασταν όλοι μια χαρά, μόνο κάτι ηρεμιστικά κάτι αντικαταθλιπτικά, αυτά που παίρνει όλος ο κόσμος. Αλλά όχι τώρα και για θάνατο.

Είπαμε λοιπόν να τον αγνοήσουμε, να μην του δίνουμε σημασία, να μην τον ρωτήσουμε τι θέλει, να μην

τον κοιτάμε, σαν τάχα να μην υπήρχε. Αυτό και κάναμε. Και μπορεί μεν αυτός να μην παρενέβαινε στη συζήτηση αλλά έδειχνε να συμμετέχει, με κινήσεις του κεφαλιού με γούρλωμα των ματιών με μορφασμούς άλλοτε επιδοκίμαζαν άλλοτε αποδοκίμαζαν άλλοτε εκφράζανε απορία ή συγκατάβαση.

Όλα αυτά μας εκνευρίζανε και αλληλοκοιταχτήκαμε με μια διάθεση να σηκωθούμε και να το διαλύσουμε.

Τότε ένας μας είπε

«Ε, αρκετά, ας πούμε τώρα και μερικά ανέκδοτα» ελπίζοντας ότι ο Θάνατος θα μας άφηνε ήσυχους να συνεχίσουμε την κουβέντα μας. Και είπε ένα έξυπνο ανέκδοτο. Γελάσαμε βέβαια όλοι μας, αλλά περισσότερο από μας γέλασε εκείνος.

Ακολούθησε ο απέναντί μου –αφού πρώτα μας έκλεισε το μάτι– με ένα ανέκδοτο σόκιν αλλά τόσο βαρύ που ακόμη και η μαντάμ Ορτάνς που είχε το παραδιπλανό σπίτι θα κοκκίνιζε. Ε, εκεί να δεις γέλια ο Θάνατος.

Δεν ξέραμε πια τι να κάνουμε όταν ο διπλάνός μου ζήτησε το λόγο.

«Δεν είναι ανέκδοτο» λέει «αλλά αναφέρεται από κάποιον αρχαίο συγγραφέα ως αληθινό. Κάποτε λοιπόν, γράφει, ο Θάνατος αποφάσισε να πάρει τον Διογένη. Πήγε λοιπόν στο πιθάρι του και του το ανακοίνωσε. Ο Διογένης του είπε εντάξει αλλά θα με αφήσεις να ταχτοποιήσω πρώτα τα πράγματά μου. Τον έβαλε

λοιπόν κι αυτόν μέσα στο πιθάρι, μισοτράβηξε την πλάκα με την οποία έκλεινε το στόμιο του πιθαριού κι άρχισε τάχα να δένει κάτι κουρέλια αργά, μετά τα έλυσε κι άρχισε να τα ξαναδένει αλλιώς. Όμως η μπόχα από τη βρομιά του Διογένη, τα χνώτα του, και τις πορδές του –τις οποίες, λένε, ο Διογένης εκτόξευε κατά βούλησιν– ήταν τόσο βαριά που ο Θάνατος δεν άντεξε, είτε καλά, θα έρθω μια άλλη φορά και το 'βαλε στα πόδια».

Μισογελάσαμε χαιρέκακα και όλοι, σαν συνεννοημένοι, στρέψανε τα κεφάλια προς το μέρος του. Όπου, τον είδαμε όρθιο, να ξεκαρδίζεται στα γέλια και να χειροκροτεί.

«Αυτό μάλιστα» είπε, «του άξιζε» και βάζοντας τατσιγάρα και τον αναπτήρα στην τσέπη του «Απόψε πέρασα θαυμάσια. See you» συμπλήρωσε κι έφυγε.

Την επόμενη εβδομάδα που συναντηθήκαμε, έλειπε ένας.

Κι όμως το τραίνο δεν πτοήθηκε. Εξακολουθούσε να τρέχει.

–Καλά, εκείνος φόρεσε το χαμογελαστό πρόσωπο του διπλανού του και επέζησε. Εσύ πώς καταφέρνεις και επιζείς;

Πριν προφτάσω να του απαντήσω (και δεν είχα έτοιμη απάντηση) ήρθε πάλι Εκείνος και στρογγυλοκάθισε.

–Κοίταξε, του λέω, άσε πρώτα να του απαντήσω.

–Μα εγώ χρειάζομαι τώρα που ετοιμάζεσαι να απαντήσεις. Γιατί όποια δικαιολογία και να βρεις το ό,τι επιζείς την αναιρεί. Θυμάσαι τότε στο ποτάμι, τον Λοχία; Που πάτησες της ώμους του για να είσαι στην κορυφή; Θυμάσαι την Αγγελική στο Κεφάλαιο 13; Που τάχαμου την πότιζες στοργικά κάθε πρωί; Και την πικροδάφνη; Για να μην αναφέρω την αδήμονη πόλη, ολόκληρη πόλη, που είχε κατεβεί στο σταθμό κρατώντας και την αναπνοή της και περίμενε, το άδειο σου φέρετρο...

Καθώς ανέβαιναν τον ανηφορικό δρόμο στην απότομη πλαγιά διασταυρώθηκαν με ένα άλλο αυτοκίνητο που κατέβαινε.

«Πώς είναι επάνω;»

«Πιο ομαλά».

«Καλά, θα τα ξαναπούμε» και χαιρετίστηκαν.

Μόλις το άλλο αυτοκίνητο έφυγε, έσβησαν τη μηχανή, βγήκαν, προχώρησαν στην άκρη του γκρεμού και κοίταξαν κάτω.

«Πώς σου φαίνεται εδώ;»

«Θα έλεγα καλά. Ό,τι πρέπει». Και πιάστηκαν από το χέρι.

«Είμαι μία τρελή. Που δεν μπορεί να προφέρει σωστά ούτε το όνομά της. Μη με αφήσεις μόνη».
Έλειψα τρεις μέρες. Όταν γύρισα είχε εξαφανιστεί. Την αναζήτησα σε γνωστά σπίτια, σε καφετέριες, σε μπαρ. Τελικά την βρήκα να πυροβατεί, θεόληπτη, στον Λαγκαδά, επισείοντας την εικόνα μου με κρεμασμένα κουδούνια. Μόνη, σε δικό της σκάμμα. Την μετέφερα ημιλιπόθυμη στο αυτοκίνητο. Όπου έγινε πάλι γυναίκα.

«Πόσες σελίδες έγραψες σήμερα;»

«Δεν έγραψα. Έσβησα. Σήμερα είναι Παρασκευή. Δευτέρα, Τρίτη και Τετάρτη γράφω. Πέμπτη Παρασκευή και Σάββατο σβήνω. Την Κυριακή, που είναι μέρα αργίας και είμαι ελεύθερος, κλαίω».

Κάθισαν απέναντι. Εκείνος (που δεν είναι πια ξανθός) έχει γκριζούς κροτάφους εκείνη έχει χαρακιές στις άκρες των ματιών και στο μέτωπο.

Το γκαρσόνι έφερε και τους σερβίρισε το τσάι που είχαν παραγγείλει. Έριξαν στο φλιτζάνι τους λίγη ζάχαρη και άρχισαν ν' ανακατεύουν αργά με το κουτάλακι τις αναμνήσεις τους κοιτάζοντας ο ένας τον άλλον χωρίς να μιλούν. Μετά από αρκετή ώρα σιωπής, σηκώθηκαν, αποχαιρετίστηκαν στοργικά και έφυγαν. Το γκαρσόνι σήκωσε τα γεμάτα φλιτζάνια και σκούπισε το τραπέζι με την πετσέτα του.

Την Αδριάνη συνάντησα τελευταία φορά, μεσάνυχτα, καθισμένη στο πεζοδρόμιο. Πλησίασα και την ακούμπησα στο ώμο.

Πετάχτηκε όρθια, κρεμάστηκε απ' το λαιμό μου – μια άλλη πινακίδα διαπόμπευσης– το κεφάλι της απέναντι στο δικό μου, να με πληγώνει κατευθείαν στα μάτια και να μου εξηγεί.

«Δεν. Ούτε. Ποτέ. Απλώς είχα τρυπώσει σε μερικά σώματα και μιλούσα, συνεχώς, το σώμα είναι το μόνο μέσον για να μιλάς, αλλιώς γίνεσαι μια άηχη σκιά, μια άχρηστη παντογνωσία. Η σάρκα, ο πόνος της σάρκας, ο έρωτας της σάρκας –ο άνθρωπος είναι η αισιοδοξία του Θεού. Τα ξέφτια του κοσμικού συλλογισμού, που εξαγόρασε, που μπόρεσε και έντυσε και μπουσουύλησε. Τα χέρια τους τα έδωσε για να ακουμπούν το ένα στ' άλλο, τα μάτια για να βλέπονται και την πείνα, τον πόνο, την πίκρα, για να μπορούν να ευτυχούν. Όχι, αυτά δεν είναι δικά τους. Ο άνθρωπος μπορεί να θέσει μόνο εκείνα τα ερωτήματα στα οποία μπορεί να δώσει απάντηση. Τα υπόλοιπα τα πλησιάζει όχι όπως είναι αλλά όπως δεν είναι».

Την ξεκρέμασα. Κάθισε πάλι κάτω στο πεζοδρόμιο, οκλαδόν, η πλάτη της στον τοίχο, «μην σταματάς ποτέ να με κοιτάξεις», είπε.

Ο δρόμος ήταν έρημος, πιο πέρα είδα ένα σκονισμένο πλαστικό σκαμνί. Έτρεξα το πήρα και κάθισα απέναντί της. Αλλά αργά. Όταν την ξανακοίταξα ήταν δυο χούφτες χώμα.

Έφθασα στην καινούργια μου μονάδα εγκαίρως. Το κελί σου, μου είπαν, είναι το τελευταίο δεξιά. Δεσμοφύλακες δεν υπάρχουν. Το κλειδί είναι στην κλειδαρότρυπα. Κλείδωνε πάντα δύο φορές –για να μην ακούς το θόρυβο του τραίνου– και βάζε το κλειδί στην τσέπη. Επισκεπτήριο, αν τύχει. Κάθε πρωί συγκέντρωση στις πέντε, για τον όρθρο.

Βρήκα την άδεια κορνίζα της φωτογραφίας της κρεμασμένη στον τοίχο.

Λοιπόν, αυτά...

Και όποιος, ψαρεύοντας το μπουκάλι στη θάλασσα, διαπιστώσει ότι δεν υπάρχουν μέσα τα πρόσωπα και οι χαρακτήρες, με τις ερωτικές, ψυχολογικές και πολιτικές τους περιπέτειες, τα διλήμματα, οι ηθικές συγκρούσεις τους και οι κάθε μορφής ατάκες που θα ήθελε ν' αποστηθεί, δηλαδή, γενικά, ότι δεν υπάρχει ο ελλείπων εαυτός του, μπορεί να τα πετάξει και αυτά στο τζάκι ή στον κάλαθο των αχρήστων του.

Οπότε και θ' αναγεννηθώ...